

ВОЛОСЕНКО І. В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

КОМУНІКАТИВНІ ТАКТИКИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ІМІДЖУ МОЛОДІ У НІМЕЦЬКОМОВНІЙ БЛОГОСФЕРІ

Статтю присвячено дослідженню молодіжних інтернет-щоденників як жанру персонального дискурсу в німецькомовному медійному просторі, а саме комунікативним тактикам репрезентації іміджу блогерів у німецькомовній блогосфері.

Ключові слова: інтернет-щоденник, німецька молодіжна мова, блогер, імідж, комунікативні тактики.

Статья посвящена исследованию молодёжных интернет-дневников как жанра персонального дискурса в немецкоязычном медиальном пространстве, а именно коммуникативным тактикам репрезентации имиджа молодёжи в немецкоязычной блогосфере.

Ключевые слова: интернет-дневник, немецкая молодёжная речь, блогер, имидж, коммуникативные тактики.

This thesis is devoted to the study of the Internet diaries, which are seen as a type of personal discourse in the German speaking media domain, namely communicative tactics of the representation of the youth image in the German blogosphere.

Key words: online diary, German youth language, blogger, image, communicative tactics.

Розвиток інформаційних технологій та стрімка анонімізація людини в суспільстві масового споживання сприяли швидкому розповсюдженню та використанню жанрів в Інтернеті, зокрема, в його найдинамічнішому комунікативному сегменті – у молодіжній блогосфері. Тому на особливу увагу заслуговує розширення щоденникової культури, а саме інтернет-щоденників, які сприяють виявленню нових соціолінгвальних характеристик мовців. Зацікавленість викликає динаміка їх розвитку у контексті взаємодії внутрішньомовних та соціальних чинників, про що свідчить поява численних номінацій та термінів у медійній мові. Враховуючи те, що метою інтернет-щоденника є, насамперед, відображення внутрішнього світу молоді, її бажання протиставити себе мовним та комунікативним конвенціям дорослих, **актуальності** набуває дослідження концептуального простору авторського тексту щоденника, який характеризується високою динамікою образів та прецедентних висловлювань, а вивчення феноменів персональної блогосфери пояснює складну природу буттєвості людини та її відображення у мові та комунікації.

Об'єктом дослідження є молодіжні інтернет-щоденники в німецькомовному медійному просторі. **Предметом дослідження** є

комунікативні тактики репрезентації іміджу блогерів.

Основною метою дослідження є з'ясування соціолінгвальної та медійної природи німецькомовних інтернет-щоденників з огляду на їхню структурну, композиційну, мовно-культурну, жанрову та прагмалінгвістичну специфіку.

Репрезентація іміджу блогерів є цілеспрямованим формуванням уявлення про власне «я». Заслужують на увагу автобіографічні характеристики репрезентації сучасної молоді Німеччини, які реалізовані в *тактиках діахронічної репрезентації внутрішнього «я»*.

Такі тактики відображено, насамперед, в автобіографічних репрезентаціях позитивної або негативної спрямованості.

Діахронічну репрезентацію внутрішнього «я» позитивної або негативної спрямованості характеризують концепти з компонентом «щасливий/а/е – нещасливий/а/е» ((НЕ)ЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК, (НЕ)ЩАСЛИВА ЛЮБОВ, (НЕ)ЩАСЛИВЕ ДИТИНСТВО). У німецькомовних молодіжних інтернет-щоденниках їхня репрезентація поширена серед таких словосполучень, які відображують відповідну тематичну спрямованість:

Таблиця 1

GLÜCKLICH		UNGLÜCKLICH	
Ключові слова	Тематична репрезентація	Ключові слова	Тематична репрезентація
<i>fröhlich</i>	<i>Beflügelte und wolkenlose Zeit</i>	<i>erbärmlich</i>	<i>Elende Lebensperiode, trostlose Zeiten</i>
<i>ausgefüllt</i>	<i>Freudevolle Welt, selige Zeit, erfülltes Leben</i>	<i>bedrückt</i>	<i>Melancholische Geschichte, schwermütige Tage</i>
<i>angenehm</i>	<i>Willkommener Lebensabschnitt, erquickliche Periode</i>	<i>entsetzlich</i>	<i>Fürchterliche Historie, katastrophale Entwicklung</i>
<i>Heiter</i>	<i>Lustige, vergnügte, aufgeräumte Zeit</i>	<i>traurig</i>	<i>Trübsinnige Zeit, sorgenschwere Nächte</i>
<i>bedürfnislos</i>	<i>Genügsame, unaufdringliche, unauffällige Zeit</i>	<i>betrübt</i>	<i>Elegische Zeiten, freudloses Leben</i>

<i>freudestrahlend</i>	<i>Fröhliches, überglückliches, begeistertes Leben</i>	<i>kummervoll</i>	<i>Sorgenvolle Vorgeschichte, schmerzliche Erlebnisse</i>
<i>gut gelaunt</i>	<i>drolliges, lustiges, aufgekratztes Leben</i>	<i>jämmerlich</i>	<i>Miserable Vorwelt, leidvolle Geschichte</i>
<i>durchsichtig</i>	<i>Sorgenfreie, sorgenlose, unbekümmerte Zeit</i>	<i>gefährlich</i>	<i>Finstere Zeiten, verderbliches Lebenskapitel</i>

Так, автобіографічну репрезентацію блогера Г. Трогер можна продемонструвати як автобіографію позитивної спрямованості. У постах інтернет-щоденника згадується щасливе дитинство, яке стає джерелом сил для цілого життя молодої жінки. Блоговий фрагмент посту містить низку концептів концептополя «Щасливе дитинство»:

▫ *Meine eigene Kindheit war durch die Liebe meiner Eltern geprägt. Trotz dem Wenigen, das wir auf unserem Bauernhof im Wipptal besaßen, haben sich meine Eltern immer liebevoll um uns fünf Kinder gekümmert. Auch wenn es an Geld stets gemangelt hat, an Liebe und an Fröhlichkeit jedoch, nie! Ich kann heute sagen, dass ich eine glückliche Kindheit erleben durfte. Die Erinnerung an diese schönen Jahre meiner Kindheit habe ich immer im Herzen behalten [5].*

Авторську модальність блогера відображають емоційні образи «любов батьків», «любов як вияв турботи», «любов у бідності», «любов як вдячність», «спогади про щасливе дитинство».

Репрезентація блогера відбувається на прагматичному й мовному рівнях завдяки сукупності комунікативних тактик реалізації автобіографічного виміру мовця. Так, складниками мовної стратегії репрезентації виступають конструкції “*Meine eigene Kindheit*”, які активно реалізуються:

- через тактики пояснення за допомогою прийменника *durch*:
 - *durch die Liebe meiner Eltern geprägt*;
- через тактику роз’яснення та протиставлення минулому за допомогою прислівника *trotzdem*;
- через тактику припущення, переданого відповідною синтаксичною

конструкцією *auch wenn es* та емоційно забарвленим заперечним прислівником *nie*;

• через тактику ствердження, відображену в синтаксичній конструкції з дієсловом *kann*.

Негативні оцінки в автобіографічних текстах, як правило, відображають тяжкі події минулого, про які пишуть молоді люди. Негативні автобіографії молоді нерідко характеризує обмежене тлумачення подій минулого та певне ігнорування колишніх власних соціальних проблем [1; 2]. Таке спостереження можна зробити на прикладі історії 18-річного блогера на ім'я Петер, яке містить чимало негативних оцінок та значень:

Ich war Sohn einer minderjährigen Mutter. Zwar kannte ich meinen leiblichen Vater nie, da dieser schon vor der Geburt untergetaucht war, doch bekam ich durch die Heirat meiner Mutter einen Stiefvater und auch zwei kleine Geschwister. Als ich vier Jahre alt war, wurde die Ehe geschieden. Ich lebte zuerst mit meinen Geschwistern bei meiner Mutter. Aber ihre zunehmenden Alkoholprobleme führten dazu, dass sie einen Grossteil der Zeit in Entziehungskuren verbringen musste und die Ehe meiner Eltern geschieden wurde. Seit meinem siebten Altersjahr lebte ich mit meinen Geschwistern bei meinem Vater. Mit der Mutter habe ich heute fast keinen Kontakt mehr. Die Versuche meiner Mutter, mich an sich zu binden und zu verpflichten, bei ihr zu wohnen, haben bei mir verschiedene Stressepisoden ausgelöst. Heute, mit 18 Jahren, bin ich ein grossgewachsener, junger Mann, der mitten in einer kaufmännischen Lehre steckt und daneben die Berufsmatura absolviert. Mein Ziel ist die Fachhochschule, an der ich ein betriebsökonomisches Studium absolvieren will. Auch im außerschulischen Bereich bin ich aktiv. Ich leite eine Jungcharabteilung und engagiere mich daneben noch freiwillig im Jugendkirchenchor [6].

Цю автобіографічну репрезентацію подано в композиційно-мовленнєвій формі оповіді. Автор нейтрально пояснює особистий досвід. Він наголошує на негативних життєвих подіях (*Sohn einer minderjährigen Mutter*), пов'язаних із драматичною ситуацією в сім'ї, яка розпалася, коли Петер був геть малим, через проблеми матері з алкоголем. Проте опис негативних подій минулого не руйнує позитивного образу автора, створеного завдяки волоньтативній модальності (*wollen*) та оцінним дієсловом (*leiten, sich engagieren*), які передають прагнення Петера змінити життя на краще. Закінчення автобіографічної оповіді відображено в

комунікативній тактиці репрезентації високої соціальної самооцінки.

Негативна спрямованість реалізується через негативні оцінки, які подано у формі дієслів з негативної семантикою, порівнянь або інтеррогативних формул. Так, у наступному пості подано типовий приклад заміни однієї негативної оцінки на іншу з перемиканням уваги на результат.

▫ *Wie es früher einmal war: seit drei Tagen bin ich wieder acht Jahre alt – zumindest im Kopf. Ich mache eine Menge Quatsch, Mist, Dummheit. Das klingt vielleicht lustig, wie es auch in Wirklichkeit ist. Aber immer wieder ernte ich verwunderte, verärgerte, einfach dumme Kommentare, von Menschen, die meinen, dass ich mich „anständig“ oder „angemessen“ verhalten soll. Ich ärgere mich, dass man nicht in Ruhe acht Jahre alt sein darf. Deshalb bin ich ab jetzt wieder viel älter – schade eigentlich. Ich hoffe, die richtigen Achtjährigen sind stärker als ich [6].*

Молодій людині властиво заявити про себе через комунікативні акти переконання, сповіді та виклику суспільству. Дослідження інтернет-щоденників свідчить про достатню поширеність синхронічної репрезентації внутрішнього «я». У сучасній лінгвістиці репрезентацію внутрішнього світу молоді відносять до різних комунікативних класів (експресив, директив, комісив, вокатив, реквістив / провокатив), але чіткої кваліфікації ще немає [3; 4]. Переконання, сповіді та виклики молоді блогери використовують, насамперед, для того, щоб привернути увагу шляхом заклик до правди, апеляції до розуму чи мобілізації. Прагмалінгвістичні засоби їх реалізації можна позначити як **комунікативні тактики синхронічної репрезентації блогера**. Їх спрямовано, насамперед, на формування критичної оцінки у потенційного читача. Так, демонстрацію переживань в інтернет-щоденнику 17-річної німецької школярки відображено в комунікативних тактиках порівняння з негативними образами, посилення на минуле, припущення, «втління» в образ уявного співрозмовника, переконання. Подані комунікативні тактики репрезентації внутрішнього світу блогера допомагають йому зробити висновок на зразок «будь чесним перед собою» у формі поради іншим.

▫ *Ich bin so n sensibelchen die über alles nachdenkt und wenn kritik oder so geäußert wird ... und wenn der eine oder der andere mal n späßchen meint nehm ich mir des so zu herzen und in der schule ich lächel immer und lass des mir ned anmerken wenn ich irgendwie verletzt wurde (woran ich selbst schuld*

bin weil ich so empfindlich bin) und dann zuhause fang ich manchmal an voll zu weinen echt ich bin soo ne piense.. nya und ich denke nich dass sich was bei den anderen ändern muss also dass die lieber zu mir sind sondern bei mir dass ich damit umgehen muss weil das is das leben... und es is auch nun mal so das man nich bei allem zu andern hinrennen kann und man muss selbst damit klar kommen versuch lieber bei dir was zu ändern statt was von den andern zu erwarten is leichter glaub mir [7].

Отже, комунікативні тактики репрезентації відображають не тільки активні мовні процеси та культурні трансформації, а й окремі цінності та ідеології сучасної молоді. Дослідження текстів репрезентативного характеру, властивих сучасним блогерам, свідчить про те, що автори цих текстів користуються демократичною мовою, виявляють високий рівень комунікативної адаптованості до соціальних умов. Вони узалежнюють розв'язання своїх проблем від професійних, суспільних ініціатив та моральних норм, демонструючи високий ступінь соціалізації. Зрозуміло, що автобіографії або репрезентації внутрішнього світу блогерів розраховано також на читачів, отже, автори нерідко намагаються інтерпретувати своє життя або власну суспільну роль не як поразку, невдачу чи непорозуміння, а як програму подолання життєвих труднощів і як зразок комунікативної поведінки. Тому набір комунікативних тактик репрезентації власного «я» завжди пов'язано з широким репертуаром комунікативних актів (ствердження, констатації, заклику до дій, обвинувачення, виправдання), спрямованих на зображення сильної особистості, якій можна вірити та з якою можна дружити.

До комунікативних тактик блогерів належать **комунікативні тактики репрезентації зовнішнього світу**, які характеризують побутові події, наприклад, опис подій дня, розповідь про взаємини з друзями, міркування про плани або минулі події, обговорення успіхів, помилок та перешкод тощо. Так, в інтернет-щоденнику 19-річної Велії перелічено події дня й дано оцінку їхнього сприйняття:

▫ Heute war ich mit 2 lieben Freundinnen brunchen/frühstücken und das ganze ALL YOU CAN EAT! Es gab sehr viel zum Essen: Crossiants, Semmeln, Baguette, Tomaten-Mozarella, Gurken/Tomaten/Paprika/Salat-Variationen, Waffeln, Rührei/Bacon, Marmeladen, Nugat Cremes, Müsli in allen Variationen, Käse und Konsorten, reichhaltigem Wurst-Ensemble, Fruchtaufstrichen, kleine Kuchenstücken und vielen anderen Leckereien. Und zwar hat das alles in der Bar Celona dann nur 8,95 Euro gekostet. Leider waren sehr viele Leute und ich

fand es zu laut, aber wir hatten Spaß [8].

У цій блогівому запису ужито комунікативних тактик переліку, поради та суб'єктивної оцінки, які студентка медичного коледжу використовує не тільки для інформування друзів та читачів, а й для створення привабливого соціального іміджу.

Тактики переконування мають на меті створити зацікавлене сприйняття інтернет-щоденника читачем, наприклад, через звернення до читачів з бажанням поділитися почуттями. Так, в інтернет-щоденнику дівчини «Побутовий адреналін» спостерігаємо реалізацію цих тактик:

▫ *Hallo liebe Padawans und Wookiees! Ihr erkennt es sicher schon an meiner Begrüßung. Ich bin ungefähr einer der größten (weiblichen) Fans von Krieg der Sterne/Star Wars auf dieser Welt. Ich liebe es einfach. Verdammt ja, ich liebe es! Daher ist der 4. Mai 2012 in meinem Leben auch immer ein größerer Anlass zum Feiern als Weihnachten oder mein Geburtstag – und das jedes Jahr* [8].

Широкий спектр комунікативних тактик репрезентації зовнішнього світу спрямовано на спонукання. Їх можна розглядати як певні соціальні конвенції, передані через наступні різновиди:

- 1) комунікативна тактика виокремлення свого кола у зверненні «*Hallo liebe Padawans und Wookiees*». Образи падаванів та вукі запозичено блогером із відомої епічної фантастичної кіносаги Д. Лукаса «Зіркові війни». Падавани позначають учнів лицарів Джедаїв із «Зіркових війн», а вукі – расу двоногих гуманоїдів;
На лексичному рівні ця тактика маркується займенниками першої особи або відповідними присвійними займенниками, применниками та дієсловами зі значенням переваги;
- 2) комунікативна тактика, спрямована на створення щасливого образу фаната «зіркових війн». Мовну реалізацію цієї комунікативної тактики відображено у використанні емоційно забарвлених висловів у формі визнання та проклять (*verdammt ja, ich liebe es!*).
- 3) комунікативна тактика привертання уваги до предметів побуту, товарів або послуг, які підносять якість життя. До основних мовних засобів реалізації цієї тактики належать зазначення невисоких цін, апелювання до розуму, посилання на переваги товару, заклик до обговорення:

Рис. 2



Nur 199 Euro.

Für mich kam eigentlich bis jetzt nur die schwarze Variante in Frage, da man sie mit allem kombinieren kann. Allerdings finde ich das das weinrote Modell auch seine Vorzüge hat und durch die auffällige Farbe natürlich auch mal was anderes wäre im Schuhschrank:-)

Was sagt ihr? Für welches Modell würdet Ihr euch entscheiden? Lieber die schlichte schwarze Variante oder lieber doch das extravagante weinrot? [301].

Отже, комунікативні тактики репрезентативної спрямованості мають конститутивне значення для формування мовно-культурної ідентичності людини, знань, цінностей, норм комунікативної поведінки. Репрезентація сприяє як інформуванню адресата, так і впливові на нього. Її націлено на впровадження у соціальну свідомість мовця певних формул ідентичності, які слугують подальшій соціалізації комунікантів за умов поширення глобальної ділової культури. Використання відповідних комунікативних тактик передбачає вдосконалення нової лінгвокультурної компетенції, коли мовець здатний репрезентувати нові знання, розв'язувати складні комунікативні завдання й оптимально співвідноситися (в іміджевому плані) з різноманітними суб'єктами міжкультурного спілкування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шушарина Г. А. Экспликация авторской оценки (на материале информационных источников «TIME» – «THE NEW-YORK TIMES») / Г. А. Шушарина // Учен. зап. Коспольск.-на-Амуре гос. техн. ун-та. – 2011. – № 1/2. – С. 62–68. 2. Kronig W. Resilienz und kollektivierte Risiken in Bildungskarrieren – das Beispiel der Kinder aus Zuwandererfamilien / W. Kronig // Was Kinder stärkt. Erziehung zwischen Risiko und Resilienz / G. Opp, A. Fingerle & A. Freytag (Hrsg.). – [2. Aufl.]. – München : Reinhardt, 2006. 3. Гуцал Н. А. Семантико-прагматические и дискурсивные характеристики речевого акта «вызов»: на материале английского языка : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Наталья Александровна Гуцал ; Волгоградск. гос. ун-т. – Волгоград, 2009. – 209 с. 4. Kimpeler S. Die digitale Herausforderung: zehn Jahre Forschung zur computervermittelten Kommunikation / [Kimpeler Simone, Mangold Michael, Schweiger Wolfgang]. – [Ausg. : 1. Aufl.]. – Wisebaden : Verlag für Sozialwissenschaft, 2007. – 256 S.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

5. SKAS [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sos-kinderdorf.at/spenden/testamente-schenkungen/pages/herta-troger.aspx> 6. PUCM [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://perso.unifr.ch/margrit.stamm/forschung/fo_downloads/fo_dl_publ/risiko_resilienz.pdf 7. MDFF [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.maedchen.de/forum/frust/93183-suesse-kleine-maedchen-post2936452.html#post2936686> 8. SABB [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://skips-a-beat.blogspot.de/>